

Kaj so delali »magistratovci«

V prejšnji številki ste lahko prebrali, kako je bila organizirana OF med vojno na Mestni občini ljubljanski, v njenih uradih in podjetjih. Organizacija je bila pogoj za dobro in uspešno delovanje. Vodili so jo predani in uspešni posamezniki, ki so s svojim delom omogočili, da se je OF utrčila in zdržala vse okupatorjeve pritiske.

Eden izmed takih ljudi je bil Edvard Prodan, sekretar tretjega magistratnega matičnega odbora OF. Med vojno je bil zaposlen na gradbenem uradu v Magistratu, v oddelku za kanale. »Vsi uslužbenci tega oddelka so bili simpatizerji OF in jo tudi finančno podpirali. Denar so oddajali meni. Ker sem bil s frontnim delom zaposlen v službenem in tudi v prostem času, me v oddelku niso obremenjevali s službenim delom in tako mi je za frontno delo ostal na razpolago ves delovni čas. Da sem mogel izvršiti vse naloge, ki jih je takrat postavljala fronta, mi je oddelek za kanale dal na razpolago motorno kolo, ki sem ga zelo koristno uporabljal, predvsem po tistem, ko so Italijani prepovedali v mestu prevoze s kolesi

in motorji. Takrat sem se motorja posluževal tudi za prevoz literature in orožja. Motorna kolo sem imel na razpolago za frontno delo vse do aretacije novembra 1943.« je povedal Edvard Prodan.

Partizanom je primanjkovalo geografskih specialk, zato jih je razmnoževal na ozalit papirju, z matricjo, ki jo je dobil tako, da je originalno specialko napojil z nafto, ker se kemikalij ni dobilo. Kot izkušen puškar je bil zadolžen tudi za popravilo pušk. Delavnico si je uredil kar v prostorih kanalskega oddelka, ki mu je dovolil nakup orodja za popravilo. V razmnoževalnici na gospodarskem oddelku v Bethovnovi 7 je razmnoževal tudi frontno literaturo. To je delal v kletnih prostorih pri hišniku Magistru, predvsem

takrat, ko je dobil samo po en izvod literature. Po aretaciji članov drugega matičnega odbora OF je prevzel organizacijo novega. O tem obdobju pa pravi, da so bile ob kapitulaciji Italije funkcije v frontnih odborih porazdeljene. »Ker pa so bili to večinoma novinci, sem moral vsem pomagati. V tistem času smo frontno delo na Magistratu dvignili na tisto višino, ki mu upoštevajoč objektivne pogoje pripada. Čitali smo literaturo, bili so študijski sestanki, plačevali smo frontni davek, udeleževali smo se napisnih in potresnih akcij, sestanki so bili redno. Ves svoj trud sem vložil v frontno organizacijo na Magistratu.«

P.S. Ta članek naj bo spodbuda vsem »magistratovcem«, ki so delali med NOB, da se oglase pisмено ali osebno občinskemu odboru ZZB NOV Ljubljana Center, ki zbira gradivo na monografijo o mestni občini ljubljanski 1941-1945.

LOJZ TRŠAN



Poslopje Mestnega doma, kjer imata zdaj svoje prostore Šentjakobsko in Lutkovno gledališče, je bilo med vojno eno od pomembnih središč ilegalnega delovanja uslužbencev ljubljanskih mestnih ustanov.

KS Stari Vodmat

Za aktiviste Rdečega križa ni počitka – Organizacija Rdečega križa na Starem Vodmatu šteje 700 članov. Če k temu prištejemo še mlade člane RK na šoli dr. Jožeta Potrča, je to poleg SZDL najmočnejša organizacija v krajevni skupnosti. Temu sledijo tudi rezultati dela, pomoč starejšim krajanom, zbiranje oblačil, obutve, sodelovanje s SLO in DS, redno mesečno merjenje pritiska.

Posebno opozarjamo krajane, da je merjenje pritiska v prostorih krajevne skupnosti vsako prvo sredo v mesecu od 17. ure dalje.

Srečanje – Pestro je bilo tradicionalno srečanje starejših krajanov nad 70 let, katerih število se je dvignilo na 283. Kratek kulturni program, ki so ga priredili učenci Osnovne šole dr. Jožeta Potrča in skromna pogostitev sta razpoloženje samo povečala. Lepo je bilo, so dejali udeleženci ob zaključku, škoda je le, da so taka srečanja samo enkrat v letu.

Vso pozornost izobraževanju lastnih kadrov – Na programski konferenci ZRVS Starega Vodmata so podali jedrnat poročilo o uspehih v preteklem obdobju, zlasti pri izdelavi taktičnih nalog, sodelovanju ZRVS pri vseh akcijah v KS, pomoči vojaških starešin pri vzgoji mladine na šoli dr. Jožeta Potrča, udeležbe na predavanjih ter dela na področju SLO in DS. Vse to je pripeljalo vodmatsko organizacijo ZRVS v sam vrh Zveze rezervnih vojaških starešin v občini Ljubljana Center.

Ob zaključku so sprejeli program dela za leto 1986 s posebnim poudarkom na potrebah po lastnem izobraževanju svojih članov, zlasti mlajših starešin in mladine nasploh. Izvolili so tudi novi odbor Zveze rezervnih vojaških starešin v sestavi: predsednik ZRVS Edmund Škerbec, podpredsednik Boleslav Hiter, tajnik Janez Potočnik, blagajnik Ivan Nolda ter člani Dušan Tomažič, Slavko Škrinjar, Franc Štok, Stane Majcen, Jože Smrke, Peter Gspan in Dinko Stare.

Četa ilegalcev – Taborniki Vodmata iz čete ilegalcev že dalj časa sloviijo po svoji dejavnosti. Sprejet program v letošnjem letu so izpeljali v celoti. Za zaključek leta pa so v prostorih krajevne skupnosti organizirali bogat kulturni program. Ob zaključku jih je obiskal dedek Mrz in jim osebno zaželel srečno novo leto 1986.

Dom borcev in invalidov bo postal vzoren kulturni dom – Na skupnem pogovoru med predstavniki Kluba ZB in VVI in predstavniki KK ZB in KS so potrdili program novo ustanovljene knjižnice v prostorih Doma, kjer bo prek 7.000 knjig za odrasle ter 4.500 za otroke. Predvsem pa so govorili o izkoriščenosti in financiranju športnih objektov, odnosu Doma do krajanov, kulturni potrebi, odnosu do članov ZB in upokojencev, prehrupni godbi, čiščenju okolja, organizaciji tekmovanj in podobno. Razprava je bila dokaj burna in se končno umirila ob besedah predsednika sveta Toneta Kovačiča, ki je dejal, da bo klub postal v prihodnje vzoren kulturni Dom borcev in invalidov NOV. Na novo ga bodo registrirali in se bo preimenoval v Dom borcev in invalidov Rada Pehačka. Uskladili bodo delovni čas, prestavili godbo in preusmežili zvočnike ter s tem zmanjšali hrup na minimum.

Materialni stroški so se povečali – Temeljne organizacije Univerzitetnega kliničnega centra, naše največje DO, so v prvih 9 mesecih tega leta realizirali 16.271 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je za 105,1% več kot v enakem obdobju lanskega leta. S svobodno menjavo dela je bilo ustvarjenega 11.545 milijonov dinarjev in z ostalimi prihodki 4.727 milijonov dinarjev.

Materialni stroški pa so se v primerjavi z enakim obdobjem lani povečali kar za 87,5%. Seveda so si stopnje rasti posameznih vrst stroškov med seboj zelo različne.

Priznanja in odlikovanja – Predsednik Izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana Center Boris Platovšek je na proslavi ob državnem prazniku 29. novembra podelil državna priznanja delavcem osnovne šole dr. Jožeta Potrča. Tako je Dušana Spasojevič prejel red zasluga za narod s srebrno zvezdo, Nada Majcen red dela s srebrnim vencem, Vera Babič medaljo zasluga za narod in Snegulja Češek medaljo dela. Na proslavi ob dnevu JLA pa so visoka priznanja Zveze rezervnih vojaških starešin prejeli: plaketo Mestnega odbora ZRVS Stane Majcen, priznanja občinske konference ZRVS Ljubljana Center pa so prejeli: Osnovna šola dr. Jožeta Potrča – ekipa prve medicinske pomoči, Boleslav Hiter, Milica Skvarča, Ladi Potočnik in Dušan Tomažič.

Vsem iskreno čestitamo!

LOJZE CEPUS

OBUIJANJE DOGODKOV POLPRETEKLE ZGODOVINE

Po poteh jurišnega bataljona

Učenci in učitelji OŠ Janez Levec smo šli 20. novembra na pohod po poteh jurišnega bataljona XV. udarne divizije, po katerem se imenuje Pionirski odred naše šole.

Z avtobusoma smo se odpeljali na Dolenjsko. Spremljali so nas tov. Papič in borci bataljona. V Žužemberku so se nam pridružili tamkajšnji osnovnošolci. Skupaj smo se odpravili proti veličastnemu 30 m visokemu spomeniku na Cvibljju. Na tem mestu je nekoč stala cerkva, ki pa je bila med NOB požgana in pozneje porušena. Kasneje so postavili ta spomenik, na katerem so imena vseh padlih za svobodo s tega področja. Tu nas je tov. Papič seznanil z boji v času NOB.

Osvobodilno gibanje se je na tem območju začelo že kmalu po zlomu kraljevine Jugoslavije. Že leta 1941 je bila ustanovljena novomeška četa. Po neuspeli ofenzivi, ki so jo junija 1942 sprožili Italijani, so partizanske enote usmerile napade na belogardistične postojanke. Nemški

vdor 1943 je terjal številne žrtve na vsem ozemlju. Zlasti v okolici Žužemberka so bili vse do osvoboditve težki boji.

Jurišni bataljon 15. udarne divizije ima domicil v naši občini. Odbor bataljona je stopil v stik z več šolami, končno pa se je v dogovoru s KO ZB Stara Ljubljana povezal z OŠ Janez Levec. Prva večja akcija je bil skupen pohod po poteh tega bataljona.

Med borci NOB je bilo 1522 smrtnih žrtev. Veliko krajev je bilo požganih ali razdejanih.

Pot smo nadaljevali proti Stavči vasi, kjer smo imeli pred spominsko ploščo jurišnega bataljona kratek kulturni program. Tov. Papič je podelil našemu PO spominsko plaketo in značko. Plaketi sta bili podeljeni še dvema borcevema jurišnega bataljona. Proslavi so prisostvovali tudi predsednica ZB Ljutomer, ravnatelj OŠ Veržej ter domačini.

Naš pohod smo zaključili v OŠ Žužemberk, kjer smo se okrepčali s »partizanskim« golačem.

Čeprav nekoliko premraženi, kot nekoč često partizani, smo se zadovoljni vrnili v Ljubljano. Slabo vreme nam ni vzelo volje in želje, da bi še kdaj šli na tak pohod.

LOJZ TRŠAN



Spominska ura pri spomeniku NOB v Žužemberku, kjer so bili učenci OŠ Janez Levec iz Ljubljane in OŠ 7. korpuse iz Žužemberka

DOGOVORI

Ustanovitelj in izdajatelj je Občinska konferenca SZDL Ljubljana Center.

Glasilo je leta 1979 dobilo srebrno priznanje Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

Izdajateljaki svet:

Srečko Čož (predsednik), Franc Možina, (podpredsednik), člani: Dare Trbič, Franc Boštjančič, Ksenija Preželj, Miljan Siemnik, Ljuba Dovgan, Roža Šilc, Lojze Cepuš, Sreten Dimitrijevič in Marko Polič.

Uredniški odbor:

Niko Isajević (glavni in odgovorni urednik), Matija Čož (tehnični urednik), Juri Popov, Srečko Čož, Miša Vidic, Alojz Tršan, Ksenija Preželj, Bojan Lubej in Marjan Ciglič.

Izhaja štirinajstrednevno v 15.000 izvodd. Rokopisov ne vračamo.

Uredništvo: Kardeljeva 8, p. p. 191, Tel.: 214-296, 223-509 in 223-510. Žiro račun pri SDK Ljubljana 50101-678-47644, OK SZDL Ljubljana Center.

Tisk: ČGP »Delo«, Likovarjeva 1

Glasilo prejema vse družine v občini brezplačno na domove.

Naslednja številka Dogovorov izide v torek, 21. januarja 1986